VELİ KATILIMININ ÖĞRENCİLERİN MATEMATİK BAŞARISINA ETKİSİ

(The Effect of Parental Participation to the Succes of Students in Mathematic)

Dr. Mustafa AYRAL

Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü

Erol BOZKURT

Altındağ İlçe Milli Eğitim Müdürü

Nedim ÖZDEMİR

Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi AR-GE Birimi

Şule SADIÇ

Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi AR-GE Birimi

Hakan ÖZARSLAN

Altındağ Çocuk Sevenler Derneği İ.Ö.O. Matematik Öğretmeni

Adem TÜREDİ

Ankara Yenimahalle MEV Batıkent İ.Ö.O. Müdürü

Ahmet ÜNLÜ

Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdür Yardımcısı.

Problem

Günümüz yönetim anlayışları ve toplum koşulları, okul ile aile işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluktan hareketle olsa gerek, eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında bütünleşme, dayanışma ve işbirliği sağlanması gerektiği; okul ile aile ilişkilerine önem verilmesi gerektiği; bu amaçları gerçekleştirmek üzere okul aile birliklerinin kurulmasının gerektiği belirtilmektedir.

Okul ile ailenin işbirliğinin önemi herkes tarafından belirtilmekle birlikte, bunun gerçekleştirilmesinde önemli eksiklikler olduğu görülmektedir. Aktif vatandaşlığın haklar ve sorumluluklar boyutları birlikte düşünüldüğünde, ailelerin okul yaşamlarına katılabilme haklarıyla ilgili yasal düzenlemeler oldukça yeterli iken; sorumluluk boyutunda, bu sorumluluğun daha fazla yerine getirilmesi gerektiği söylenebilir. Gerek okul yönetimlerinin aileleri okul çalışmalarına daha çok katma, gerekse ailelerin okul çalışmalarına daha çok katılma yönünde bir davranış göstermeleri gerektiği yönünde araştırma sonuçları mevcuttur. Ailelerin okul yaşamına daha çok katılarak, bazı çalışmaları işbirliği içinde yürütmeleri, öğrencilerin okul başarılarına da katkısı olacağı kesindir. Aktif vatandaşlığın öneminin son zamanlarda artmasının diğer bir sebebi de, sosyal dışlanmaya karşı bir

önlem olarak düşünülmesidir. Okullar, bu duruma bir çözüm olarak da ön planda yer alacak kurumların başında gelmektedir.

Eğitim kurumlarımızdaki öğrenci sayılarına bakıldığında, ülke nüfusunun büyük bir bölümünün eğitim kurumlarıyla doğrudan olmak üzere bir bağının olduğu gerçektir. Bu bağ, hem aktif vatandaşlığın sorumluluk boyutunun gerçekleştirilmesinde, hem de okul çalışmalarının niteliğinin yükseltilmesinde okul aile dayanışmasının bir aracı olarak kullanılabilir.

Genelde okul başarısı, özelde ise matematik başarısı üzerinde yapılan çalışmalar, çok sayıda değişkenin, başarı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Okulun kendi özelliklerinin yanı sıra, öğretmen özellikleri, öğrenci özellikleri, okul ve ders başarısının önde gelen faktörleridirler. Öğrencilerin aileleri de, eğitim seviyeleri, gelir durumları gibi özellikleri nedeniyle okul ve ders başarısında etkisi olan bir değişken konumundadır.

Şekil. 1: Öğrencilerin Matematik Başarısını Belirleyen Değişkenler

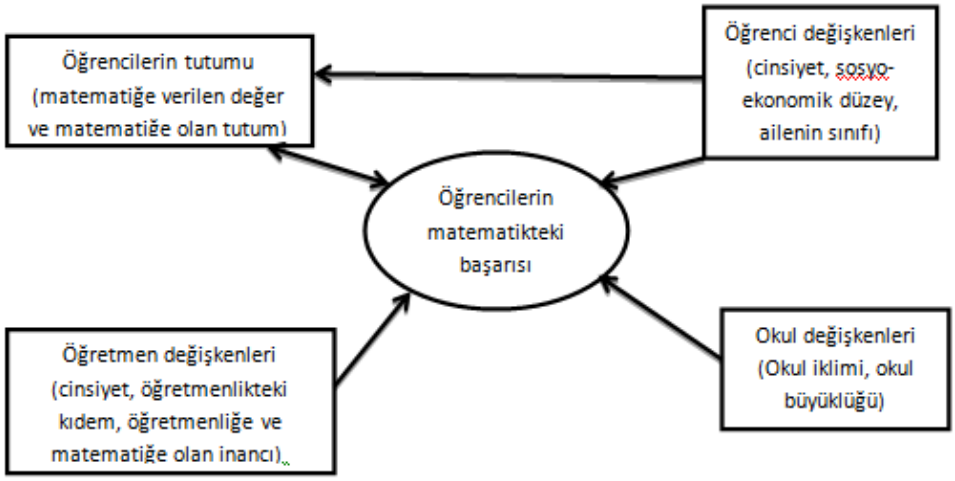

Kaynak: Thomson ve diğ., 2003

Ailelerin okul yaşamına katılmaları ve okul çalışmalarını destekleyici tutum içinde olmaları ile öğrencilerinin okul başarıları arasında olumlu bir ilişkinin olduğunu gösteren çok fazla araştırma vardır. Ailelerin kendilerine ait bazı özellikleri (eğitim, gelir düzeyleri v.b.), okul yaşamlarına katılım düzeylerini etkilerken; her düzeydeki katılımın etkisi de farklı olabilmektedir. Veli katılımının okul başarısının daha özel alanlarındaki etkilerinin belirlenmesinin, eğitim ve okul yönetimleri açısından kritik yarar sağlayacak stratejik bir bilgi olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, okul başarısının daha özel bir alanı olan matematiğin temel beceri alanları ve kullanılan zihinsel süreçler açısından öğrencilerin başarı düzeyini belirlemek ve matematik başarısını olumlu/olumsuz etkileyen etkenleri belirlemek amacıyla yapılmış; veli katılımının gerek matematik başarısı üzerindeki etkisi, gerekse matematik başarısının duyuşsal boyutlarıyla olan ilişkisi sorgulanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, öğrencilerin matematik dersi başarılarıyla birlikte bu başarıyı etkileyen değişkenleri belirlemeyi amaçlayan bir tarama çalışmasıdır. Araştırmanın evreni, Ankara ili Altındağ

ilçesidir. Evrenin tümü üzerinde çalışıldığından, örneklem seçimine gidilmemiştir. Altındağ İlçesi ilköğretim okullarının 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri araştırmaya katılmışlardır. 11 Ocak 2012'de uygulanan araştırma sınavına katılan okul sayısı 62, öğrenci sayısı 25 060'tır.

Öğrencilerin başarı düzeylerini belirlemek üzere matematiğin temel beceri alanlarını (Tablo 1) ve bilişsel süreçlerini kapsayan araştırma sınavı hazırlanmıştır. Matematik başarısı değerlendirilirken iki boyut (içerik ve bilişsel alan) ve bu boyutların alt kapsamları temel alınmaktadır. İçerik alanı, belirli matematik konularını kapsar, bilişsel alan ise öğrencilerin matematik alanıyla uğraşırken beklenen davranış setinden oluşur. İçerik alanı; Sayılar, Geometri, Ölçme, Olasılık ve Cebir, bilişsel alan ise gerçekleri ve prosedürleri bilme, konseptleri kullanma, rutin problemleri çözme ve nedenlemeden oluşmaktadır (Mullis ve diğerleri, 2003).

Tablo 1: Araştırmada Kullanılan Matematik Dersi Temel Becerileri

SAYILAR	**Sayıları kavrama, anlamlı kullanabilme ve aralarındaki ilişkileri kurabilme.**
	Sayılarla işlem yapabilme, tahmin ve zihinden işlem becerilerini kullanabilme.
	Orantılı nicelikleri fark etme ve nicelikler arasındaki ilişkileri inceleyebilme.
	Kümeler arasındaki ilişkileri, bağıntıları, işlemlerin özelliklerini ve kümelerle yapılan işlemleri problemlere uygulayabilme.
	Bilgilerini problem durumlarına uygulayabilme.
GEOMETRİ	Temel kavramlara sahip olma, kavramlar arası ilişkiler kurabilme, kavramları kullanabilme.
	Geometrik cisim ve şekillerin özelliklerini bilime, aralarındaki ilişkiyi belirleme ve bunları kullanabilme.
	Şekil ya da sayı örüntülerindeki ilişkileri bulup uygulayabilme.
	Düzlem üzerinde istenilen becerileri gösterebilme veya uygulayabilme.
ÖLÇME	Ölçme birimleriyle ilgili temel kavramları ve birbirleriyle ilişkilerini kavrama.
	Standart ve standart olmayan ölçme birimleriyle tahmin ve ölçme yapabilme.
	Geometrik şekil ve cisimlerin çevre, alan ve hacimlerini standart ve standart olmayan birimlerle (birim kare, birim küp) tahmin edebilme ve ölçebilme.
İSTATİSTİK	Veri toplama, toplanan veriyi şema, grafik ve resimlerle gösterebilme.
	Tabloları, şemaları, resim, şekil, sütun ve çizgi grafiklerini okuyabilme ve yorumlayabilme.
	İstatistikle ilgili temel kavramlara ve uygulamalara sahip olma.
CEBİR	Belirli durumlara uygun cebirsel ifadeleri yazabilme ve cebirsel ifadeler ile belirli durumları ilişkilendirebilme.
	Cebirsel ifadelerde istenileni bulabilme becerisine sahip olma.

Kaynak: Ayral, M.(2008). "İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Akademik Başarılarının İzlenmesi Sistemi". III. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresinde Sunulan Bildiri'den alınmıştır.

Bilişsel süreçlere göre ise, yine PISA ve TIMMS araştırmalarında ele alındığı üzere, Kavram, Uygulama, Akıl yürütme başlıkları belirlenmiştir. Kavrama düzeyi, bilinmesi gereken temel kavramların, özelliklerin ve işlemlerin tanımlandığı bilişsel süreçtir. Hatırlama, ayırt etme, işlem yapma, çıkarım yapma, ölçme, sınıflandırma gibi becerileri kapsamaktadır. Uygulama düzeyi, bir çözüm bulmak amacıyla bilimsel kavramları kullanarak karşılaştırma ve sınıflandırma yapılmasını gerektiren bilişsel süreçtir. Seçme, gösterim, modelleme, yürütme gibi becerileri kapsamaktadır. Akıl yürütme düzeyi, matematiğe ilişkin karmaşık görevleri kapsamaktadır. Analiz, genelleme, sentez, neden gösterme, rutin olmayan problemleri çözme gibi becerileri kapsamaktadır.

Bu çalışmada kullanılan araştırma sınavı, Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezi Ar-Ge Birimi öğretmenleri olan ve matematik branşında olup matematik ve ölçme değerlendirme alanında yüksek lisans yapmış/ yapmakta olan öğretmenler tarafından hazırlanmıştır. Başarı testi, 4. sınıflarda 60 soru, 5. sınıflarda 70 soru, 6. sınıflarda 80 soru, 7. sınıflarda 90 soru, 8. sınıflarda 100 soru olarak hazırlanmıştır. Testin güvenirlik güvenirliği için yapılan analizlerde, Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları 4. sınıflarda: .83; 5. sınıflarda: .82; 6. sınıflarda: .84; 7. sınıflarda: .88 ve 8. sınıflarda: .89 olarak bulunmuştur.

Araştırma sınavıyla birlikte, matematik başarısını etkileyeceği düşünülen değişkenlerden oluşan ve alanda yapılmış araştırmalardan ve PISA (2006), TIMMS (2007) ve ÖBBS (MEB Öğrenci Başarılarını Belirleme Sınavı) araştırma sınavlarında kullanılan araştırma anketinden derlenen anket uygulanmıştır. Ankette, velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri, velilerin okul çalışmalarına katılım düzeyleri, öğrencilerin matematiğe karşı tutumları, matematiğe verdikleri değer, matematiğe duyulan kaygı ve özgüveni ölçen ve boyut içinde yer alan maddelerden oluşmuştur. Ankette ayrıca, öğrencilerin devam durumları, eğitim hedefleri, ders dışında aldıkları ders dışı destek durumlarını ölçen sorular yer almıştır. 44 sorudan oluşan anketin Cronbach Alfa katsayısı ,686 olarak hesaplanmıştır.

Araştırma sınavı sonunda matematik başarı düzeylerini gösterecek şekilde, net sayıları yüzdelik sayılara dönüştürülerek, başarı puanları hesaplanmıştır. Araştırma anketine ait matematik başarısı üzerinde etkisi olduğu düşünülen değişkenler ise, aldıkları puan değerlerine göre alt (0.00-0.67), orta (0.68-1.32) ve üst (1.33-2.00) grup olmak üzere üç gruba ayrılmış ve bu değişkenlerin düzeyleri ile matematik başarı puanları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. İstatistiksel analizlerde SPPS 20 programı kullanılmış; ortalama, yüzde hesapları yapılmış; anlamlılık testleri olarak korelasyon tekniği, varyans analizi ve Scheffe Testi uygulanmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Tablo 2'de ailelerin gelir düzeyleri verilmiştir. Tabloya göre, ailelerin % 59'u, 0-900 TL gelir ortalamasına sahip olup, açlık düzeyi denilen sınırın altında bir gelire sahiptirler. % 32'si ise 901-2900 TL arasındaki yoksulluk sınırında gelir düzeyine sahiptirler. Bu bulgular, ailelerin maddi açıdan olumsuz koşullar içinde olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Ailelerin Gelir Düzeyleri

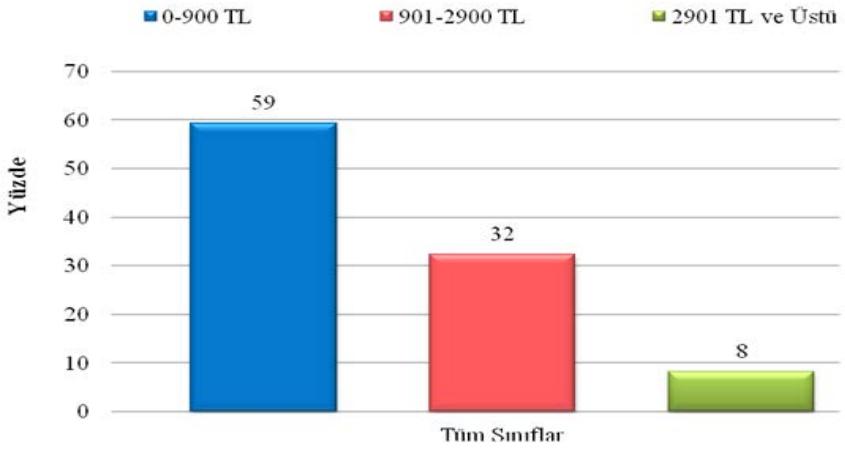

Tablo 3'te, sınıf düzeylerine göre veli katılım ortalamaları verilmiştir. Araştırma sonucunda, sınıf düzeyinin artmasıyla birlikte veli katılım düzeyinin düştüğü saptanmıştır. 4. sınıflarda veli katılım

düzeyi, 2 üzerinden 1.12 iken, sürekli ve istikrarlı bir düşüşle 8. sınıflarda 0.92'e kadar gerilemiştir. Yıllar itibariyle veli katılımındaki bu düşüş, oldukça dikkat çekici görünmektedir.

Tablo 3: Sınıf Düzeylerine Göre Veli Katılım Düzeyi

	Sınıf Düzeyi				
	4	5	6	7	8
Veli Katılım Ortalaması	1,12	1,12	1,05	0,96	0,92

Sosyo-ekonomik düzeyin veli katılımına etkisine bakıldığında, Tablo 4'te de yer aldığı üzere, alt sosyo-ekonomik düzeyden üst sosyo-ekonomik düzeye çıkıldıkça veli katılımının arttığı, alt sosyo-ekonomik düzeyde 0,68 olan katılım oranının üst sosyo-ekonomik düzeyde 1.08'e kadar çıktığı görülmektedir.

Tablo 4: SED Ortalamalarına Göre Veli Katılım Düzeyleri

	Veli Katılım Düzeyi		
	Alt	Orta	Üst
SED Ortalaması	0,68	0,96	1,08

Tablo 5'te ise, Veli Katılımı boyutunda yer alan maddelerin sınıf düzeylerine göre değişimi verilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere, veliler, en yüksek ortalamayla okul bütçesine katkıda bulunmakta, daha sonra, öğrencilerinin ev ödevlerine yardımı konusunda katkı sağlamaktadırlar. En düşük katkı sağlanan konu ise, okul projelerine ve gezilerine katkı sağlama maddesidir. Bu bulgu, PISA'da elde edilen bulgularla örtüşmektedir. PISA'da, Türk velileri, kişi başı gelir olarak birçok Avrupa ülkesinden geri durumda iken, okula maddi katkı sağlama konusunda bu ülkelerin üstünde yer almıştır. Okula katkı sağlamanın diğer yolları açısından, PISA'da da olduğu gibi, diğer Avrupa ülkelerinin gerisinde kalınma durumu söz konusudur. Konunun bu boyutu, kendi başına ayrı bir araştırma konusu olabilecek niteliktedir.

Veli katılımı boyutundaki maddelerin sınıf düzeylerine göre değişimine bakıldığında da, 4. ve 5. sınıflar arsında çok fazla bir fark olmamakla birlikte, sınıf düzeyi arttıkça yapılan katkı türünün düzeyinde istikrarlı bir biçimde azalma olduğu görülmektedir. En büyük azalmanın ise, okul proje ve gezilerine katılma maddesinde olduğu görülmektedir. Katılımın içeriği ile katılım düzeyinin sorgulanmasının yararlı olacağı söylenebilir. Katılımın içeriğinin daha basit olduğu durumlarda, katılım düzeyinin biraz daha yüksek olduğu yönünde bir ipucu olduğu söylenebilir.

Tablo 5: Veli Katılımı Boyundaki Maddelerin Sınıf Düzeylerine Göre Değişimi

Veli Katılım Maddesi	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	Ort.	4. - 8.Sınıf Farkı
Okul Bütçesine Katılım Düzeyi	1,31	1,32	1,28	1,18	1,13	1,24	0,07
Ev Ödevlerine Yardım Düzeyi	1,12	1,17	1,06	,99	,94	1,06	0,06
Okulla İlgili Kararların Alınmasına Katkıda Bulunma Düzeyi	1,11	1,14	1,09	,99	,95	1,06	0,05
Okulda Düzenlenen Özel Etkinliklere Katılım Düzeyi (gösteri, kutlama vb)	1,04	1,00	,99	,89	,89	,96	0,08
Okul Projelerine ve Gezilerine Gönüllü Olarak Katılma Düzeyi	,93	,89	,80	,69	,63	,78	0,15

Öğrencilerin temel beceri alanlarını kapsayan matematik dersindeki başarı yüzdelerine bakıldığında (Tablo 6), öğrencilerin % 17,3 ile % 39,1 arasında değişen bir başarı düzeyine sahip oldukları görülmektedir. 5. sınıftan itibaren başarı düzeylerinde sürekli bir düşüş olduğu bulunmuştur.

Tablo 6: Sınıf Düzeylerine Göre Başarı Yüzdeleri

Sınıf Düzeyi	Başarı Yüzdesi (%)	Kişi Sayısı	Standart Sapma
4	29,6	4613	23,38485
5	39,1	5267	25,19150
6	26,4	5187	22,24925
7	20,3	4739	19,87301
8	17,3	5254	18,40260

Araştırmanın bu kısmında, veli katılımı ile matematik başarısı arasındaki ilişkiler incelenmiştir. İlk olarak, velilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile öğrencilerin matematik başarıları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Tablo 7'de verilen bulgulara göre, velilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin artmasıyla birlikte, öğrenci başarısında da önemli ölçüde artış olduğu görülmektedir. Alt SED'deki öğrenci başarı düzeyi % 19,9 iken, üst SED'deki başarı düzeyi % 36,9'a kadar çıkmaktadır.

Tablo 7: Velilerin Sosyo-Ekonomik Düzeylerine Göre Öğrencilerin Başarı Yüzdeleri

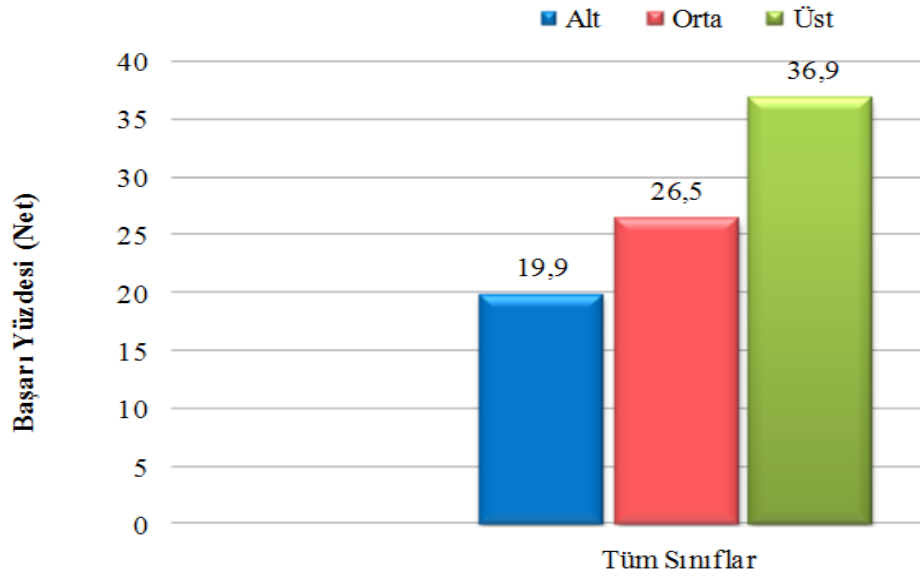

Veli katılım düzeyi ile matematik başarı yüzdeleri arasında da bir ilişki olduğu bulunmuştur. Tablo 8'de yer aldığı üzere, üst düzey veli katılımının olduğu grubun matematik başarı yüzdesi 30,91 iken, orta düzey veli katılımının olduğu grubun matematik başarı yüzdesi 25,52, alt düzey veli katılımının olduğu grubun matematik başarı yüzdesi ise 23,16 olmuştur. Üst düzey ile alt düzey veli katılımının olduğu gruplar arasında % 7'lik bir başarı yüzdesi farkı söz konusudur. Bu araştırmada neden sonuç ilişkisi kurulamamakla birlikte, veli katılımının matematik başarısına olumlu bir etkisinden söz edilebilir.

Tablo 8: Veli Katılım Düzeylerine Göre Başarı Yüzde Ortalamaları

Veli Katılım Düzeyi	N	Başarı Yüzde Ortalaması	Standart Sapma
Alt	5631	23,16	22,37941
Orta	11954	25,52	22,75877
Üst	7475	30,91	24,15901

Yapılan Anova testi sonucunda, veli katılım düzeyi ile öğrencilerin başarı düzeyleri arasında anlamlı derece bir ilişki olduğu bulunmuştur. Hangi gruplar arasında anlamlı derecede fark olduğunu bulmak üzere yapılan Scheffe Testi, orta grup lehinde olmak üzere alt ile orta, üst grup lehinde olmak üzere alt ile üst, yine üst grup lehinde olmak üzere orta ile üst gruplar arasında anlamlı farklar olduğunu göstermektedir. Veli katılımının artması, öğrenci başarısı üzerinde olumlu yönde ve anlamlı düzeyde bir etkiye sahiptir (Tablo 9).

Tablo 9: Veli Katılım Düzeyleri ile Başarı Yüzdeleri Arasındaki Anova ve Scheffe Testi Sonuçları

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Scheffe Testi Fark Çıkan Gruplar (.05)
Between Groups	219043,213	2	109521,606	205,208	,000	Alt - Orta, Alt - Üst, Orta - Üst
Within Groups	13373171,142	25057	533,710			
Total	13592214,354	25059				

Veli katılımının matematiğin duyuşsal boyutları üzerinde de etkisi olduğu saptanmıştır. Tablo 10'da verilen, veli katılımı ile, ilişkili olabileceği değişkenler arasındaki korelasyona bakıldığında, matematiğe karşı tutum, matematiğe verilen değer, matematik özgüveni, matematik kaygısı ile veli katılımının anlamlı düzeyde olumlu ilişkileri saptanmıştır. Veli katılım düzeyinin artmasıyla birlikte, duyuşsal boyutlarda da anlamlı düzeyde olumlu artışlar olduğu bulunmuştur. Veli katılımının en yüksek ilişkili olduğu değişken, matematikteki özgüven (r: ,468), sonra metamatiğe yönelik tutum (r: ,421) olmuştur.

Tablo 10: Veli Katılımının İlişkili Olduğu Değişkenlerle Korelasyonu

		SED	Başarı Yüzdesi	Tutum	Değer	Özgüven	Kaygı	Destek	Eğitim Hedefi
Veli Katılımı	Pearson Correlation	,329**	,118**	,421**	,468**	,287**	,083**	,193**	,287**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

b. Listwise N=25060

Veli katılımı ile SED ve başarı yüzdesi arasında daha önce verilen ilişki düzeyleri, Tablo 10'da da görüleceği üzere, anlamlı düzeydedir. Ayrıca, veli katılımının öğrencilerin kendilerine koydukları eğitim hedefleri üzerinde de olumlu ve anlamlı bir etkisinden söz edilebilir. Veli katılımının yüksek olduğu gruplarda, öğrencilerin eğitim hedefleri de yüksektir.

Veli katılımı ile öğrencilerin matematik başarıları arasındaki ilişkilerin incelendiği bu araştırmada sonuç olarak, veli katılımının genelde orta düzeyde olduğu söylenebilir. Sınıf düzeyinin artmasıyla birlikte veli katılımında da düşüş olduğu görülmektedir. SED düzeyi de veli katılımını etkileyen önemli bir değişkendir. Düşük SED'deki velilerin okul çalışmalarına katılım düzeyi de

düşüktür. Veli katılımı ile öğrencilerin matematik başarıları arasında olumlu ve anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Ayrıca, veli katılımının matematik başarısının duyuşsal boyutlarında da etkisi olduğu; veli katılımı yüksek olan gruplarda, öğrencilerin matematiğe yönelik tutumları, matematiğe verdikleri değer, matematik dersinde kendilerine olan özgüven de olumlu ve anlamlı derecede yüksek; kaygı ise düşüktür.

Araştırma sonucunda, veli katılımının sınıf düzeylerine göre düşüş göstermesinin nedenlerinin ayrıca araştırılması gerektiği söylenebilir. Okul düzeyinde veli katılımını arttıracak düzenlemelere ihtiyaç olduğu; velilerin, içerik olarak daha nitelikli katılım kanallarından okul çalışmalarına katılımlarının arttırılmasının yararlı olacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

Ayral, M.(2008). "İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Akademik Başarılarının İzlenmesi Sistemi". III. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresinde Sunulan Bildiri, Eskişehir.

Başaran, İbrahim Ethem, (1989). Eğitime Giriş, Ankara: Sevinç Matbaası.

Bursalıoğlu, Ziya, (1987). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:154, Ankara.

Bursalıoğlu, Ziya (2000). Eğitimde Yönetimi Anlamak Sistemi Çözümlemek, Ankara: Pegem A Yayınları.

Can, Beyhan, (2009). İlköğretim Programının Uygulanması Sürecine Velilerin Katılımları ve Okula İlişkin Tutumları, Eskisehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Çelenk, Süleyman (2003). "Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması", İlköğretim Online e-Dergi, 2003-2(2). ilkogretim-online.org.tr/vol2say2/v02s02d.pdf

Gökçe, Erten (2000). "İlköğretimde Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesi. Pamukkale Üniveristesi Eğitimn Fakültesi Dergisi, Sayı: 7, Yıl: 2000. pauegitimdergi.pau.edu.tr/DergiPdfDetay.aspx?ID=352 adresinden alınmıştır.

İpek, Cemalettin, (2011). "Velilerin Okul Tutumu ve Eğitime Katılım Düzeyleri ile Aileye Bağlı Bazı Faktörlerin İlköğretim Öğrencilerinin Seviye Belirleme Sınavları (SBS) Üzerindeki Etkisi", Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 2011 Cilt: 1, Sayı: 2.

Kotaman, Hüseyin, (2008). Türk Ana Babalarının Çocuklarının Eğitim Öğretimlerine Katılım Düzeyleri", Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2008, 21(1). http://home.uludag.edu.tr/users/ucmaz/PDF/egitim/htmpdf/2008-21(1)/M8.pdf

MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 27.08.2003 tarih ve 25212 Sayılı Resmi Gazete.

MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 31.07.2009 tarih ve 27305 Sayılı Resmi Gazete.

MEB Okul Aile Birliği Yönetmeliği, 31.05.2005 tarih ve 25831 Sayılı Resmi Gazete.

Milli Eğitim Temel Kanunu, 1739 Sayılı Kanun, 24.06.1973 tarih ve 14574 Sayılı Resmi Gazete.

Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Smith, A. T., Garden, A. R., Gregory, K. D., Gonzalez, E. J., Chrostowski, S. J., O'Connor, K. M. (2003). Assessment Frameworks and Specifications, TIMMS, 2003, 2nd Edition, Chestnut Hill, MA: TIMMS and PIRLS International Study Center, Boston College.

PISA 2006 Ulusal Raporu, http://earged.meb.gov.tr/dosyalar/dokumanlar/uluslararasi/PISA2006.pdf

Sarıipek, Doğa Başar, (2006), Sosyal Vatandaşlık ve Günümüzde Yaşadığı Dönüşüm: Aktif Vatandaşlık Çalışma ve Toplum Dergisi, 2006/2.

Şaban, Canan (2011). İlköğretim Okullarında Velilerin Eğitime Katılım Düzeyleri ve Tercih Ettikleri Katılım Türleri, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

TIMMS 2007 Ulusal Raporu, http://earged.meb.gov.tr/arasayfa.php?g=114

Thomson, S., Lokan, J., Lamb S., & Ainley, J. (2003). "Lessons from the third international mathematics and science study". TIMSS Australia Monograph Series. Australian Council for Educational Research.